

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету

від 26.08.2020 р., протокол №01

НОВІТНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

(назва освітнього компоненту)

ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки магістр

(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності спеціальності: 035 Філологія (українська мова та література)

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Філологія»

(назва освітньо-професійної програми)

Бердянськ, 2020

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Ніна АНІСІМОВА, доктор філолог. наук, професор, професор кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету

“21 серпня” ____ 2020 року, протокол № 01

© БДПУ, 2020 рік
©Анісімова, 2020 рік

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Новітня українська література» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Філологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 03 Гуманітарні науки.

Предметом навчальної дисципліни є засвоєння студентами знань про український літературний процес порубіжної епохи, ідейно-художню своєрідність творчості окремих представників цього періоду, розвиток літературних течій, напрямів, стилів, жанрів, про місце окремих творів у літературному процесі; про місце української літератури в загальносвітовому літературному процесі.

Міждисциплінарні зв'язки:

- *Теорія літератури* (вступ до літературознавства): література як сфера духовного життя суспільства, типологізація літературних явищ, роди і жанри літератури, зв'язки літератури з іншими видами мистецтва, мова художнього твору, індивідуальний стиль (поетика) письменника, основи віршування.
- *Історія України* (Україна в Другій світовій війні, німецька окупація України, еміграція після війни, ідеологічний наступ на українську інтелігенцію в повоєнний час; доба Ярослава Мудрого в історії Київської Русі; громадянська війна на Україні, колективізація, голодомор 1932-33 рр.).
- *Усна народна творчість* (народні пісні літературного походження, український героїчний епос, поетика народної пісні, казки, гумористичні жанри фольклору).
- *Філософія* (екзистенціалізм, філософія історії, проблема свободи людини).
- *Релігієзнавство* (Біблія: Євангеліє, Апокаліпсис).

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Новітня українська література» є: засвоєння магістрантами знань про український літературний процес сучасної доби, ідейно-художню своєрідність творчості окремих представників цього періоду, розвиток літературних течій, напрямів, стилів, жанрів, про місце окремих творів у літературному процесі; про місце української літератури в загальносвітовому літературному процесі.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Новітня українська література»:

- розкрити тенденції розвитку літератури в даний період, його зумовленість суспільно-політичними подіями та культурно-історичними явищами;
- ознайомити студентів з художньою своєрідністю творчості письменників, їх найважливішими творами;
- розвивати навички і вміння філологічного аналізу конкретних літературних творів;
- удосконалювати вміння користуватися навчальною літературою в процесі самостійної роботи;
- формувати вміння визначати власний погляд на ті чи інші історико-літературні проблеми, аргументувати власні судження, відстоювати їх у дискусії;
- домогтися знання студентами думок, концепцій істориків літератури про певний художній твір чи творчість певного письменника

1.3. Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
---	--

<p>ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики і літературознавства в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.</p> <p>ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>СК 2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційних шлях розвитку вітчизняного і світового письменства.</p> <p>СК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.</p> <p>СК 4. Здатність здійснювати науковий синтез і структурування мовного/мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.</p> <p>СК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.</p> <p>СК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.</p>	<p>ПР 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного вдосконалення.</p> <p>ПР 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.</p> <p>ПР 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.</p> <p>ПР 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.</p> <p>ПР 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.</p> <p>ПР 10. Збирати й систематизувати мовні та літературні факти.</p> <p>ПР 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.</p> <p>ПР 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p>ПР 14. Створювати, аналізувати та редагувати тексти різних стилів та жанрів.</p>
---	--

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **3 кредити ЄКТС / 90 годин.**

1. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Сучасна масова українська література: тенденції розвитку. Поетика детективу

Тема 1. Умови розвитку масової літератури, її особливості в Україні.

Концепція двох полюсів української літератури – елітарності й масовізму. Жанрове розмаїття «масової літератури» (детективи, трилери, мелодрами, любовні романи, фентезі, кримінальні, молодіжні романи, готична повість тощо). Поняття «бестселер». Специфічні умови його розвитку в українській літературі порубіжжя. Масова література і кітч. Серійна масова література. Літературні конкурси і нагороди «Гранослова», «Благовіста», «Смолоскипа», «Коронації слова», Шевченківської премії та ін.: організація, відбір, значення і нагороди.

Популярність детективу в сучасній українській масовій літературі, дискусії щодо його художньої вартості. Жанрові різновиди детективу, його репрезентанти. *Леонід Кононович* – «батько сучасного українського детективу. Жанр бойовиків, пострадянського аналога західного кіно- й літературного жанру «action». Гіпермаскулінний герой українського бойовика.

Тема 2. Жанрові модифікації сучасного детективу.

Художня майстерність бестселерів *В. Шкляра*. Антиколоніальний пафос і гостра національна проблематика у романі-бойовику «Елементал»: жанрові особливості роману. Поетика авантюрного детективу та містичного трилера («Ключ»). Жанр історико-пригодницького детективу. Роман «Залишенець (Чорний ворон)»: жанрова специфіка; спроба поєднати історію і детектив; риси притчі, документального твору, історичного роману з елементами містики; історичний дискурс, джерельна база твору; Чорний Ворон – як Залишенець і втілення народного духу. Роман «Троща»: національні, релігійні, екзистенціальні, морально-етичні проблеми; екзистенціальні мотиви; абсурдність буття української людини за тоталітаризму; ідея межової ситуації України у першій чверті ХХ ст.; свобода вибору особистості; риси неоромантизму у творі; причини поразки національно-визвольного руху, його уроки.

Київський ретро-детектив *Валерія і Наталії Лапікур*. Детективна серія «Інспектор і кава» подружжя Лапікур як майстерний проект маскульту: жанрова своєрідність; риси радянського ретро; особливості хронотопу, нарації; презентація історичної доби; поєдинок слідчого й жінки-вбивці («Вилів бандюг по-науковому», «Непосидючі покійнички», «Поїзд, що зник», «Наступна станція – смерть» тощо).

Жанрове розмаїття детективів *А. Кокотюхи* (роман-бойовик, містичний трилер, кримінальна мелодрама, пригодницький роман, детектив, ретроспективний роман, біографічний роман тощо). Кримінальні повісті та оповідання контексті розвитку масової літератури. Гендерні моделі готичного детективу («Темна вода», «Легенда про Безголового»). Психологія вбивці в романі «Повзе змія».

Художня версія жіночого детективу (*Євгенія Кононенко, Лариса Денисенко* та ін.). Художня майстерність приватно-психологічного роману-детективу *Євгенії Кононенко* («Імітація», «Зрада», «Ностальгія»): утвердження психоаналітичних проблем жіночого приватного життя; конфліктні ситуації на протистоянні жіночого і чоловічого світів. Порушення у рамках детективної сюжетної лінії. проблеми здобуття жінкою своєї внутрішньої незалежності. Дискусії серед літературознавців про «детективи для елітаріїв».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Жанрове розмаїття масової літератури

Тема 3. Жанрові модифікації масової літератури.

Сучасна художня белетристика. Художні особливості історичного роману. Творчий внесок *В. Луса* в розвиток масової літератури. Жанр історичного роману-(квазі) біографії («Століття Якова»). «Соло для Соломії»: традиції родинної саги, історія трьох поколінь. Містичний код роману «Діва Млинища». Постмодерністська поетика роману-подорожі «Острів Сильвестра». «Маска»: авантюрний історичний роман, історичний детектив. Художня версія образу загадкової «людини в п'яти масках». Розгалуженість хронотопу роману.

Сучасний жіночий любовний роман («дамський», «рожевий», «романс») – один із трьох китів масової літератури. Тематичні різновиди (сучасний, історичний, із часів Регентства, готичний, футуристичний, містичний, саспенс, фантастичний, комедійний тощо). Лійка малоформатних дамських романів у сучасній українській масовій літературі (серія «Мелодії серця» агенції «Зелений Пес»; «Книжечки для дамської сумочки» публікує видавництва «Дуліби»). «Жіночий любовний роман» літературної агенції сестер Демських («Серія з дельфіном»). Формульні риси любовного роману: класична формула; соціальний конфлікт, соціальна проблематика; мелодраматизм; казкова метаморфоза тощо.

Проза *Люко Дашвар* як якісний продукт сучасного маскульту. Участь письменниці у літературному процесі, майстерність піартехнологій. «Село не люди» – нове слово в українській масовій літературі, «нова хвиля» сільської тематики. «Молоко з кров'ю» – жанрові ознаки любовного роману: правдоподібні історія кохання, що розвивалася на теренах українського села; роль містичних елементів у структурі твору; символіка назви роману; образна система твору.

Художні моделі психоаналітичного письма у романах *Лесі Демської, Лариси Денисенко*. «Жінка з мечем» Лесі Демської як явище психологічної прози. Риси масової літератури. Проза Лариси Денисенко («Кавовий присмак кориці», «Відлуння: від загиблого діда до померлого»): психологізм, філософічність, актуальна гендерна проблематика.

Тема 4. Нова хвиля» у феміній прозі. Розвиток постфеміністичної жіночої прози, її концептуальні характеристики.

Постфемінізм як напрям у жіночій прозі початку ХХІ століття. Переосмислення ідей фемінізму. Концепція «кінця фемінізму», його неминучого «старіння». Видозмінена позицію в утвердженні гендерних моделей у літературі. Новаторство прози українських авторок (Ірени Карпи, Світлани Пиркало, Наталки Сняданко). Утвердження головної ідеї постфемінізму: жінка не є жертвою патріархальних стереотипів, «гендерна рівність уже стала дійсністю».

«Чикліт» – жанровий різновид сучасної постфеміністичної прози, його сутнісні характеристики. Відмінність письменниць молодшої генерації від художньої концепції О. Забужко, Є. Кононенко та ін. Метафора мистецького протесту проти стереотипної суспільної рефлексії у прозі *Світлани Пиркало*. Роман «Не думай про червоне»: вираження у рамках любовного сюжету мотиву пошуку сучасною людиною основ самоідентифікації, проблеми самотності людини в сучасному світі. «Зелена Маргарита»: протест проти несерйозного, недолуге, абсурдного, примітивованого, нудного наше сьогодення, у якому потерпає молоде покоління. Героїні прози *Наталки Сняданко* як утілення власної інакшості, відокремленості, усамітнення від навколишнього. Роман «Колекція пристрастей, або Пригоди молоді українки»: риси біографічного нарративу, роману-подорожі, твору-колекції. «Фрау Мюллер не налаштована платити більше»: роздуми про гомосексуальність, Євросоюз, заробітчанство, перипетії історії ХХ сторіччя

крізь призму уособлених долі; аналіз родинних стосунків і вражень раннього дитинства, їх впливу на формування долі героїв.

Співвідношення прози *Ірен Роздобудько* із сучасною жіночою прозою та «масовою літературою». Майстерність жанру кримінального роману («Пастка для жар-птиці», «Ескорт у смерть», «Останній діамант міледі»). Психологізм як визначальна особливість творчого почерку І. Роздобудько. Роль містичних елементів («Гудзик», «Дванадцять, або Виховання жінки в умовах, не придатних для життя», «Зів'ялі квіти викидають», «Амулет Паскаля»).

Художня своєрідність прози *Софії Андрухович*: на межі табу й еротики. Заангажованість постаті С. Андрухович у культурному просторі України. Художнє моделювання жіночого світу у повісті «Літо Мілени». «Жінки їхніх чоловіків» крізь призму гендерної проблематики. Роль новелістичної структури у рокритті «жіночих історій». Прийом постмодерністської мовної гри у повісті «Старі люди». Роман «Сьомга»: перверсійний зміст, гостра критика. Стильові особливості прози: актуалізація повсякдення; метафоричність; «складна простота», майстерність штрихів, нюансів, деталей, тонів, напівтонів і відтінків.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Молодіжна проза у річищі маскульту. Розвиток паралітератури

Тема 5. Українська молодіжна «альтернатива», її течії.

Проза *Сергія Жадана* як філософія «втраченого покоління», як явище «підлітково-дитячої літературної альтернативи». Вплив поетичної творчості на прозу С. Жадана, її стильові особливості. Проблема «постмодерної бездомності» (Т. Гундорова) у прозі. Образ героя-мігранта. Трагічний образ української молоді як наслідок глибокої суспільної кризи у романі «Депеш Мод». Художнє втілення травматичного екзистенційного підліткового досвіду покоління дев'яностих. Роман «Ворошиловград» як художня біографія покоління 90-х. Деміфологізація радянської ментальності; образ «загубленого» покоління і «транзитної» України. Ворошиловград як топос, простір, у якому живе посттоталітарна людина. Екранізації твору («Дике поле»). Роман «Інтернат»: художня версія війн на Днібасі та її впливу на «маленьку» людину.

Проза *Сашка Ушкалова*: сатирично-гумористичний напрям молодіжної літератури. Проблема життя підлітків без батьків у романі «БЖД»: формула буття База («БЖД»); лузерство як діагноз молодого покоління; пошуки матері і своєрідна регресія до єдності матері-і-дитини. Збірка оповідань «Жесть»: лабіринт життєвих історій людей, їхніх маленьких драм. Символіка назви оповідань; подвійне подвійне значення назви збірки: short stories і shot stories. Карколомність сюжетів, психологічна та життєва достовірність історій. Образи декласованих елементів. Зміна стилю автора: «мінімум літер, максимум думки».

Тема 6. Творення власних письменницьких брендів як ознака сучасної літератури.

Літературний феномен *Любка Дереша*: містична та сатирично-гумористично версія молодіжної літератури. Дискусії щодо феномену молодого прозаїка. Жанрова специфіка романів Любка Дереша: трилер («Куль»), детектив («Поклоніння ящірці»), роман про подорож у пам'ять («Намір!»), психологічний роман («Архе»). Проза Любка Дереша на перетині філософського, містичного, психоаналітичного дискурсів. Розбудова власного творчого бренду. Езотеричні персонажі. Проблема молодіжних субкультур. Стильові особливості прози Любка.

Концепція особистості жінки-неформалки у прозі *Ірени Карпи*. Образ розкутої, епатажної жінки у прозі («Перламутрове порно», «Фройд би плакав»): «стьобололюбний» стиль і «стьобуваті» конструкції прози І. Карпи; тематика, проблематика творів І. Карпи – через егоцентричний індивідуалізм у пошуках самості; тема Заходу в творах І. Карпи;

гендерна та феміністична проблематика романів. Специфіка реалізації художньої форми щоденника в тексті «50 хвилин трави». Стилєва еволюція авторки у романі «Добрі новони з Аральського моря»: історія життя 4-х українок на Заході.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

Тенденції розвитку української фантастики к. ХХ – поч. ХХІ ст.

Тема 7. Жанр фантастики і фентезі у сучасній українській прозі: художні особливості, персоналії (М., С. Дяченки, Т. Малярчук, брати Капранови, М. Соколян та ін.).

Жанрові модифікації прози (фентезі, «маленький» роман). Київська майстерня фантастики (творчість *Марини і Сергія Дяченків*) людина як частина всесвітньої Божественної мови у романі «*Vita nostra*»; ідеальний варіант суспільства у романі «Печера»; роман-фентезі «Мідний король» – нова грань їх творчості, епічна сага, сповнена битв, блукань і, головне, пошуків сенсу життя

Жанр романтичного фентезі й пародії у прозі *Тані Малярчук* («Троянда Адольфо», «Ендшпіль для Лізи»). Тема забороненої, нещасливої любові. Роль потоку свідомості. Збірка «Звірослов» як своєрідна енциклопедія характерів різних людей. Містико-фантастичний ракурс у зображенні звірів чи людей. Майстерність сюрреалістичних візій (міні-повісті «Комплекс Шахразади», «Як я стала святою», «Ми. Колективний архетип»). Елементи «магічного реалізму» у повісті «Згори вниз. Книга страхів». Особливості стилю Т. Малярчук як представника молодшої генерації «станіславського феномену».

Творчість *братів Капранових*: творення бренду маскульту. Брати Капранови – колоритні і впізнавані зовні медійні постаті в літературному середовищі. Видавництво «Зелений пес» – лідер на ринку художньої літератури. «Щоденник моєї секретарки» як ненав'язливе жовтувате читиво, офісний роман, твір про потаємне життя українського бомонду. Подіє Помаранчевої революції. «Кобзар 2000»: епатажна форма переосмислення й новітньої рецепції Т. Шевченка в ХХІ ст. Роман «Приворотне зілля»: пародійне переосмислення демонологічних мотивів. Роман «Розмір має значення»: хулігансько-філософський роман; синтез пригодницького сюжету, національної ідеї та пародії. Книгу своїх статей «Закон Братів Капранових». Стиль братів Капранових: неореалізм? постмодернізм? маскульт?

Поетика фантастичної прози М. Соколян, Н. Конотопець, М. Малиної, В. Положія та ін. Переосмислення міфологічних і релігійних наративів та створення фентезійних світів у прозі М. Соколян (повісті «Балада для кривої Варги», «Ковдра сновиди», «Херем», «Сторонні в домі», «Вежі і підземелля», роман «Новендіалія»). Проблематика фантастичних оповідань Наталі Конотопець (збірка «Відпочинок на Ортені»). Тема космічного майбуття у творах Віктора Положія (збірка «Сонячний вітер»). Проблема взаємин поколінь, тема розвитку особистості на тлі фантастики у романах Маріанни Малиної Фентезі молодих авторів: Тарас Завітайло («Діти Праліса», «В тіні янгола смерті»), Наталя Тисовська («Останній шаман»). .

Тема 8. Моделювання альтернативного світу у фантастичній прозі (Д. Білий, В. Кожелянко, Г. Пагутяк, М. Кідрук).

Художня своєрідність альтернативної історичної прози: вживання постмодерної стилістики (фрагментарність, інтертекстуальність, іронічність, руйнування принципу суб'єктивності тощо); творення нового типу героя – національного, котрий нібито здобуває для України те славне майбутнє, якого ми не маємо. Вплив естетики «маскультурної символіки голлівудських блокбастерів». Альтернативна проза як «віртуальний історичний постколоніальний наратив українського постмодернізму» (Т.Гундорова). Теоретичні дефініції: «історична фантастика», «анти історія», «паралельна історія», «альтернативна історія», «історія якби...». Жанр альтернативної історії в творчості *Дмитра Білого* (романи «Басаврюк – ХХ», «Заложна душа»).

Альтернативна проза *Василя Кожелянка*: постмодерністські тенденції. Художнє моделювання квазі-біблійної лінії у романі «*ЛжеNostradamus*». «*Срібний навук*»: жанр ретро-історії (історії-реконструкції). «*Третє поле*»: міф української цивілізації – доби трипілля; філософія прадавнього життя. Поєднання пригодницького і побутового планів зображення. Роман «*Діти застою*» – перший реалістичний твір письменника. Узагальнений портрет розчарованого покоління.

Фантастично-метафоричний світ прози *Галини Пагутяк*. Самобутність творчого стилю письменниці. Жанрові модифікації прози (фентезі, «маленький» роман). Філософський вимір романів «Смітник Господа нашого», «Записки Білого Пташка», «Радісна пустеля». Фантастично-символічний зміст творів, притчевий зміст, взаємопроникнення жанрів в одному тексті, риси містики. «Записки Білого Пташка»: художні особливості – недомовленість, спонукання до співтворчості, багатовимірність образів, таємничість і незбагненність. Повість «Захід сонця в Урожі»: фантастично-символічна манера письма, прорив до ірреального світу, тяжіння до містики. Відтворення національної ідентичності. Пошук спасіння людської душі в жорстокому світі. Недомовленість, варіативний фінал. Багатовимірність образів Жінки і Чоловіка. Роман «Писар Східних Воріт Притулку» як «розгорнута метафора-притча з модерним відтінком». Поєднання реального й ірреального, казкового й лірико-романтичного, психологічного й фантастичного; трансформування біблійних ремінісценцій; художній прийом сну; фрагментарний потік свідомості; специфічний хронотоп; принцип кінематографічного монтажу; безфабульність; розмитість характерів; метафоричність.

Моделювання паралельного світу у прозі *Макса Кідрука*. Становлення творчої індивідуальності М. Кідрука. Жанр тревелога у прозі («Мексиканські хронічки»). Художні особливості техно-трилерів («Жорстоке небо», «Бот», «Твердия»). Жанр психологічного трилера у прозі («Не озирайся і мовчи», «Де немає Бога»). «Небратні» – енциклопедія вікового протистояння між Україною й Росією.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5

Сучасна українська поезія: своєрідність жанрового спектру і поезики

Тема 9. Постмодерністські тенденції в сучасній українській поезії (В. Слапчук, Т. Федюк, С. Жадан, К. Москалець та ін.).

Філософська проблематика та стильові особливості поетичної творчості *Василя Слапчука*. «Афганська» тема в поезії. Відкритість, інтимність у філософському осягненні драматичних конфліктів свого часу. Філософські мотиви лірики В. Слапчука: співвідношення добра і зла; честі і безчестя; смерті і безсмертя, світла і темряви. Стильові особливості поезії: синтез символізму, неоромантизму, екзистенціалізму. Осмислення стану людської душі в поезіях у прозі «Осінній щоденник». Образ жінки як символ кохання і натхнення у поезії. Метафізичне осягнення таємниці жінки. Онтологічне та метафізичне «Я».

Постмодерністська поезика *Павла Вольвача*. Регіональний характер його поезії. Дискусії щодо «повторюваності» тем і образів у ліриці поета (Є. Баран, О. Стусенко, Б. Пастухта ін.). Художнє моделювання топосу Південного Сходу у ліриці: пошук України в собі й себе (як поета) в Україні, південно-східний край і життя криміналізованого люмпену в ньому, «вуркаганська» тематика. Перевага громадянської лірики: порушення актуальних проблем, суперечливих соціальних процесів сьогодення. Еволюція художнього мислення поета – від збірки «Південний Схід» до книжки «Триб». Філософські роздуми над місцем людини у світі. Ідея гармонізації відносин людини і світу, особистості й суспільства в цілому. Поезія П. Вольвача як явище постмодерністської творчості к. ХХ ст.

Філософсько-естетичний вимір лірики *Костянтина Москальця*. Провідні мотиви збірок «Думи», «Пісня старого пілігрима», «Нічні пастухи буття», «Символ троянди».

Художні особливості поезії. Пісенність лірики. Співпраця з естрадними гуртами. Феномен пісні «Вона».

Тема 10. Філософсько-інтелектуальний зміст модерної лірики (М. Савка, М. Кіяновська, поети 2000-х)

«Львівська поетична школа», її інтелектуалістичні традиції (М. Савка, Маріанни Кіяновська). Творчість Маріанни Кіяновської, Мар'яни Савки: мотиви, поетика, образна система. Емоційно-інтелектуальна наснаженість сугестивної поетики *М. Кіяновської* (збірки «Інкарнація», «Вінки сонетів», «Міфотворення», «Кохання і війна» (у співавторстві з Мар'яною Савкою), «Книга Адама», «Звичайна мова», «Дещо щоденне»: міфопоетика, алогізми і парадокси збірки «Інкарнації»; вінок сонетів «Галатея. Постскрипtum»: синтез класичної сонетної форми і філософського змісту; збірка «Міфотворення»: поезія як творення міфу; «Книга Адама» як ланка поетичного «міфотворчого» ланцюга М. Кіяновської; збірка «Дещо щоденне»: сакралізація повсякдення; Любов, Смерть, Слово і Бог як основні концепти. Сугестивно-філософський сакральний код поезії Мар'яни Савки (збірки «Оголені русла», «Гірка мандрагора», «Квіти цмину», «Тінь риби», «Казка про Старого Лева»): національно-генетичні архетипи: збірка «Оголені русла»: перевага сугестивної лірики; наскрізні образи-мотиви – місто, любов, весна життя, еротика; «Малюнки на каменях»: поетичні рефлексії навколо складних буттєвих питань життя і смерті, кохання і ненависті, теми творчої свободи митця; збірка «Бостон-джаз»: поетична спроба психолого-почуттєвої версії мандрів ліричної героїні; книжка «Тінь Риби» як вияв ліричної еволюції авторки.

Творчість покоління двотисячників: зміна світогляду та естетичних уподобань (Д. Лазуткін, Б.-О. Горобчук, О. Романенко, О. Коцарев, Анна Багряна) Постдевіантівці («міленіумне» покоління) в сучасній українській поезії. Суперечливі та гострі оцінки поетичного покоління «двотисячників», його відмінність від попередніх. Зміна світогляду та естетичних уподобань генерації. Поетика двотисячників: перетин рис постмодернізму, авангардизму і традиції: а) поезія *Дмитра Лазуткіна*: парадоксальний синтез банальності, іронії й осяння; руйнування ізольованих сентиментальних світів; б) поезія *Богдана-Олега Горобчука*: класичні традиції, інтертекстуальні перегуки з поетами-бітниками, Лоркою, Достоєвським, Беккетом, Кафкою та ін. Мотиви поезії: зупинки життєвої миті, перенасиченості існування, імітації всіх сфер життя тощо; в) екзистенціальний дискурс поезії *Олега Романенка*. Осмислення національної історії. Г) поезія *Олега Коцарева*: барокова поетика віршів; образ банальної сучасності; майстерність прийомів метаморфози, парадоксального сюрреалістичного перетворення. д) поезія *Анни Багряної*: багатство інтимного світу ліричної

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6

Тенденції розвитку українського театру і драматургії

к. ХХ – п. ХХІ століть. Жанрові різновиди сучасної української драми

Тема 11. Український театр і драматургія к. ХХ–поч. ХХІ ст. Художні особливості сучасної української драми.

Поетика модерної драми *Неди Нежданой*. Активна участь письменниці в театральній справі, в упорядкуванні й виданні антологій. Абсурдність світу в п'єсі-трагіфарсі *Неди Нежданой* «Самогубство самотності». Поетика мелодрамофарсу «Одинадцята заповідь або ніч блазнів». Алегоричний підтекст містичної комедії «Той що відчиняє двері». «Коли повертається дощ»: риси драми-фентезі «І все-таки я тебе зраджу»: проблематика, жанр, стиль.

Українська жіноча драматургія кінця ХХ – поч. ХХІ ст.: модель жіночого письма (Олена Погребінська. Катерина Демчук. Тетяна Іващенко, Анна Багряна). Театральна діяльність *Лариси Паріс*. «Студія Паріс». Поетика драми абсурду *Лариси Паріс*: дециклізовані засади об'єднання драматургічних мікроодиниць в єдине ціле («Я. Сіріус.

Кентавр»). Трагікомічний погляд на світ *Олени Погребінської* («Дев'ятий місячний день»). Постмодерністська поетика драм *Катерини Демчук* («На виступцях»). Драматургія *Тетяни Іващенко*: наближення театру до масового глядача: п'єса «Зумій за хвіст спіймати бісенятко»: риси водевілю; «Гаїна буття» – драма про сторінки з життя Івана Франка; «Замовляю любов» – «майже серйозна комедія»; п'єса «Вільний стрілець» – риси трилера.

Тема 12. Пошуки нових ресурсів драматургічної умовності у творчості Олександра Ірванця, Богдана Жолдака, Ігоря Бондаря-Терещенка, Валерія Герасимчука.

Руйнація стереотипів соцреалізму та засвоєння стратегій модерністської драми у творчості *О. Ірванця*. Проблемно-тематичне коло драматургії. Жанрова специфіка його п'єс. Гра саркастичної фантазії, домислу, уяви в драмі «Маленька п'єса про зраду для однієї актриси»: «людина-гвинтик» як симулякр влади абсурдистського тоталітаризму; проблема імітації як наскрізна у творі; майстерність прийомів гри, містифікації. Жанр політично заангажованої п'єси у творчості драматурга («Лускунчик-2004», «Прямий ефір»). Негативна утопія (драма-дистопія) «Recording»: прогнозування негативного майбутнього. Драма-антиутопія «Брехун з Литовської площі». Синтез риси «антиутопії в стилі ретро» з «антиутопією духу». Риси постмодерністської естетики та вплив драми абсурду. Поетика драми-антиутопії.

Поетика драми *Б. Жолдака*: деструктування реалістичного хронотопу, естетика гри («Закоханий чорт»); трансформація міфів у драмі «Чарований Запорожець»; абсурдизація ціннісного світу людини-«совка» («Конотопська відьма»). Проблемно-тематичне коло драматургії *І.-Б. Терещенка*: експериментальні «рихлони»: драма як ігровий діалог візуальних текстів за принципом поетичного жанру глоси («Зміна оптики-2»); психологізм драм «Операція на серці», «Вечір навшпиньках»; поетика постмодерної драми («Пастка на миші»). Деконструкція усталених міфів у драматургії *В. Герасимчука*. Гра з традиційними сюжетами і вічними образами («Помилка Сервантеса»). Радикальне переосмислення міфів козацтва («Козак з Лугу, або Крик сови»). Деміфологізація християнських сюжетів у драмі «Розп'яття». Трансформування міфів про креативну людину і воскреслу надлюдину («П'єси про великих»). Паралельні моделі віртуальної й актуальної реальностей («Цикута для Сократа»). Обігрування етикетно-побутових і соціальних конфліктів («Азартні ігри. Комедія на дві дії», «Вибори біля панелі»).

2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА

ПІДРУЧНИКИ, ПОСІБНИКИ:

1. Історія української літератури: ХХ–поч.ХХІ ст.: навч. посіб.: у 3 т. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін.; за ред. В. І. Кузьменка. Київ : Академвидав, 2013. Т. 1. 2013. 592 с.; Т. 2. 2014. 536 с.; Т. 3. 2016. 552 с.
2. Історія української літератури ХХ століття / за ред. проф. В. І. Кузьменка. Київ : Вид-во КСУ. 2007. 396 с.
3. Агеєва В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму. Київ : Факт, 2003. 234 с.
4. Анісімова Н. На зламі культурних епох : поезія покоління 80-х років ХХ ст. у системі пізнього українського модернізму : монографія. Бердянськ, 2012. 543 с.
5. Бондарева О.Є. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв'язку через жанрове моделювання. Монографія. Київ : Факт, 2006. 467 с.

6. Герасименко Н. Популярна література кінця ХХ – початку ХХІ ст ; Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка НАН України. Тернопіль : Джура. 2010. 264 с.
7. Голобородько Я. Артеграунд. Український літературний істеблїшмент: Збірка статей. К. : Факт, 2006. 344 с.
8. Критика прози : статті та есеї / В. Неборак, І. Котик, М. Котик-Чубїнська, М. Барабаш. Київ : Грані-Т. 2001. 328 с.
9. Філоненко С. Масова література в Україні : дискурс / гендер / жанр. Донецьк: Ландон – ХХІ. 2011. 432 с.

ДОВІДКОВА:

1. Енциклопедія постмодернізму / ред. Ч. Енквіста, В. Е. Тейлора; пер. з англ. Київ : Основи. 2003. 504 с.
2. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
3. Літературознавчий словник-довідник / Р. Гром'як, Ю. Ковалів та ін. Київ : Академія. 1997. 750 с.
4. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 1 / авт.-уклад Ю.І. Ковалів. Київ : Академія. 2007. 608 с.
5. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 2 / авт.-уклад Ю.І. Ковалів. Київ: Академія. 2007. 624 с.
6. Філософський енциклопедичний словник / голова редкол. В. І. Шинкарук. Київ : Абрис. 2002. 742 с.

ДОДАТКОВА

1. Агеєва В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму. Київ : Факт, 2003. 234 с.
2. Агеєва В. Апологія модерну: обрис ХХ віку: статті та есеї. Київ : Грані –Т, 2011. 408 с.
3. Біла А. Український літературний авангард: пошуки, стильові напрями. Донецьк, 2004. 390 с.
4. Голобородько Я. Артеграунд. Український літературний істеблїшмент: Збірка статей. К. : Факт, 2006. 344 с.
5. Голобородько Я. Елезіум. Інкорпорація стратогем. Харків : Фоліо. 2009. 187 с.
6. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. Київ : Критика, 2005. 263 с.
7. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми : статті та есеї . Київ : Грані-Т., 2013. 548 с.
8. Даниленко В. Лісоруб у пустелі. Письменник і літературний процес. Київ : Академвидав. 2008. С. 119–136.
9. Зборовська Н. Феміністичні роздуми. На карнавалі мертвих поцілунків. Київ : Факт. 1999. 190 с.
10. Зборовська Н. Код української літератури. Проект психоісторії новітньої української літератури. Київ : Академвидав. 2006. 500 с.
11. Констанкевич І. М. Сучасна українська література: стилі, покоління, творчі індивідуальності. Луцьк: Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки. 2012. 328 с. (Серія “Посібники та підручники ВНУ імені Лесі Українки”)
12. Критика прози : статті та есеї / В. Неборак, І. Котик, М. Котик-Чубїнська, М. Барабаш. Київ : Грані-Т. 2001. 328 с.
13. Лебединцева Н.М. Сучасна українська література : Навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили. 2007. 104 с.
14. Приватна колекція: Вибрана українська проза та есеїстка кінця ХХ ст. / упор., вступн. слово та прим. В. Габора. Львів. 2002. 567 с.

15. Страйк ілюзій: Антологія сучасної української драматургії. Київ. 2004. 340 с.
16. Шевчук Я. Номо ексарранс: Герой сучасної польської та української «молодої» прози : монографія. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка. 2012. 348 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бердянський державний педагогічний університет. – Режим доступу : <http://bdpu.org/>
2. Медіатека читального залу Інституту філології та соціальних комунікацій БДПУ.

• ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

- <http://litera-ua.livejournal.com/2009/05/12/> - бібліотека «Літера»
- <http://www.nbuuv.gov.ua/node/592> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
- <http://www.info-library.com.ua/> - електронна бібліотека підручників та українських рефератів
- <http://diasporiana.org.ua/> - бібліотека української діаспори
- litakcent.com – ЛітАкцент
- <http://www.utoronto.caelul> – Бібліотека української літератури Торонтського університету
- <http://www.ukrlib.km.ru> – Бібліотека української літератури
- <http://poetry.uazone.net> – Поезія
- <http://www.ji.lviv.ua/ji-librarylib-index.htm> – Бібліотека І українська проза, поезія, філософські твори
- <http://k-r.com.ua> – Книжник –review
- <http://www.geocities.com/doctorpro2002> – Чорна жужелиця художня література
- <http://library.org.ua> – Українська бібліотечка українська класика; історія України
- <http://lib.proza.com.ua> – Лібрарій: Електронна бібліотека
- <http://chtyvo.org.ua/authors/> - Е-бібліотека «Чтиво» - книгозбірня української літератури
- <http://ukrknyga.at.ua/> - «Українська книга» - безкоштовна електронна бібліотека
- <http://chytanka.com.ua/ebooks/index.php?action=url/authors> - Читанка
- <http://ukrkniga.org.ua/> - Українська книга
- <http://www.history.org.ua/index.php?info=7> – бібліотека Інституту історії НАН України
- <http://www.ruthenia.info/txt/index.htm> - бібліотека «Віртуальна Русь»
- <http://javalibre.com.ua/> - онлайн бібліотека java
- <http://exlibris.uaweb.org/> - українська електронна бібліотека Exlibris
- <http://www.svit.in.ua/kny.htm> - бібліотека «Рідної віри»
- <http://ukrlife.org/main/library.html> - українське життя в Севастополі
- <http://ae-lib.org.ua/> - бібліотека світової літератури (оригінали та переклади)
- http://www.lnu.edu.ua/faculty/Philol/www/laboratory_folklore_studies.php - лабораторія українського фольклору
- <http://library.kr.ua/> - бібліотека ім. Д. Чижевського
- <http://incognita.day.kiev.ua/topbooks/> - книгосхов Гайдамака (газета «День»)
- <http://1576.ua/> - бібліотека українського світу
- <http://www.osvita.org.ua/library/> - бібліотека
- <http://lib.ru/> - библиотекa Максима Мошкова
- <http://yanko.lib.ru/> - библиотекa Славы Янко
- <http://www.gumer.info/> - библиотекa Гумер
- <http://ec-dejavu.ru/publication.html> - Энциклопедия культур
- <http://www.philology.ru/literature.htm> - библиотекa филологических текстов
- <http://www.novaproza.com.ua/>
- <http://e-litr.com.ua/>
- <http://www.krok.te.ua/zvirshi/>

- <http://www.ji-magazine.lviv.ua/index.htm>
- <http://www.zahid-shid.net/>
- <http://www.potyah76.org.ua/help/>
- <http://chetver.com.ua/22/09.htm>
- <http://litakcent.com/>
- <http://www.artportal>
- <http://www.artvertep.dp.ua>
- <http://brama.com>
- <http://www.gak.com.ua>
- <http://www.ilnan.gov.ua>
- <http://www.infostore.org>
- <http://www.internetri.net>
- <http://www.krytyka.kiev.ua>
- <http://www.maysterni.com>
- <http://www.mosbul.ru>
- <http://www.poetuka.uazone.net>
- <http://www.ukr.liter.net>
- <http://www.vsesvit-journal.com>
- <http://ukrlit.blog.net.ua/>
- <http://www.biblioteka.uz.ua>
- <http://neabyshcho.blogspot.com/>

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- ✓ *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція), із застосуванням комп'ютерних технологій; семінари, бесіда, розповідь.
- ✓ *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація, самостійне спостереження.
- ✓ *Практичні:* вправи, наукове дослідження, художня інтерпретація, дослідні роботи.
- ✓ **Методи стимулювання навчальної діяльності:** навчальна дискусія, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу; пізнавальні ігри – моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчального матеріалу; створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу – використання пригод, гумористичних уривків; створення ситуації новизни навчального матеріалу; опора на життєвий досвід здобувачів.
- ✓ **Методи контролю і самоконтролю у навчанні:** усний контроль (основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми); індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; письмовий контроль; метод тестового контролю; метод графічного контролю; метод програмованого контролю.

5. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ:

- ✓ Проміжна КР
- ✓ Усний екзамен: 30 білетів, що складаються з 3 питань, зорієнтованих на перевірку набутих знань, умінь і компетентностей.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ:

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ (ЕКЗАМЕН)

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		50	100
Самост. робота	14		
Практичні заняття	36		
Підсумковий контроль		50	
Екзамен	50		

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	незадовільно	задовільно	Добре	Відмінно
Практичне заняття 1	2	3	4	4,5
Практичне заняття 2	2	3	4	4,5
Практичне заняття 3	2	3	4	4,5
Практичне заняття 4	2	3	4	4,5
Практичне заняття 5	2	3	4	4,5
Практичне заняття 6	2	3	4	4,5
Практичне заняття 7	2	3	4	4,5
Практичне заняття 8	2	3	4	4,5
Максимальна кількість набраних балів	16	24	32	36

Таблиця 3. Розподіл набраних студентом балів під час самостійної роботи

Види робіт	Кількість набраних балів			
	незадовільно	задовільно	Добре	Відмінно
Тема 1.	0,4	0,5	1	1,2
Тема 2.	0,4	0,5	1	1,2
Тема 3.	0,4	0,5	1	1,2

Тема 4.	0,4	0,5	1	1,2
Тема 5.	0,3	0,5	1	1,2
Тема 6.	0,3	0,5	1	1,2
Тема 7.	0,3	0,5	1	1,2
Тема 8.	0,3	0,5	1	1,2
Тема 9.	0,3	0,5	1	1,1
Тема 10.	0,3	0,5	1	1,1
Тема 11.	0,3	0,5	1	1,1
Тема 12.	0,3	0,5	1	1,1
Максимальна кількість набраних балів	4	6	12	14

Таблиця 4. Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	незадовільно		задовільно		добре		Відмінно
	1-17	18-24	25-28	29-32	33-38	39-44	45-50
	F	FX	E	D	C	B	A
Екзаменаційне питання 1	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Екзаменаційне питання 2	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Екзаменаційне питання 3	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Максимальна кількість набраних балів	17	24	28	32	38	44	50

Таблиця 5.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	Відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	Добре		B (добре)
65-77			C (добре)
58-64	Задовільно		D (задовільно)
50-57			E (задовільно)

35-49	Незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	Незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни